

Gåsegangen

EN HISTORISK BYVANDRING I VORDINGBORG

GÅNSEGANG
– EINE HISTORISCHE
STADTWANDERUNG
DURCH VORDINGBORG

THE GOOSE WALK
– A HISTORICAL WALK
AROUND VORDINGBORG

Gåsegangen

EN HISTORISK BYVANDRING I VORDINGBORG

Borgen Vordingborg startede som en kongsgård omkring år 900. Den første egentlige borg blev rejst på brandtomten af den gamle kongsgård ved 1100-tallets midte. I kraft af kongemagtens meget store politiske og økonomiske interesser i Østersøen udviklede den sig til at blive Danmarks største borg ved midten af 1300-tallet.

Hvornår byen Vordingborg grundlægges fortøner sig derimod i det uvisse. Svage spor efter en vikingetidsbebyggelse viser, at der allerede tidligt boede folk på stedet, men en egentlig by har det nok ikke været. Det er fristende at påstå, at byen skal føres tilbage til 1100-tallets midte, da Valdemar den Store byggede borg her. Allerede i tidlig middelalder blev der holdt markedsdage i byen 2 uger på hver side af Skt. Hans, kaldet Hvidanger Marked, men ellers synes byen fra dens start og til i dag hovedsageligt at have levet af tjenesteydelser til kongen, borgen og militæret.

Gänsemarsch - eine historische Stadtwanderung durch Vordingborg

Im Jahre 900 wurde die Burg Vordingborg zum Königssitz erhoben. Die erste richtige Burg entstand um 1100 auf den Resten eines alten Königshofes. Aufgrund der weitreichenden politischen und ökonomischen Interessen im Ostseeraum etablierte sich hier um 1300 Dänemarks größte Königsburg.

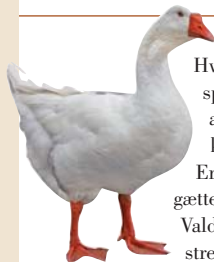
Wann genau die Stadt gegründet wurde lässt sich nicht mehr zurückverfolgen. Insgesamt gesehen hat die Stadt wohl hauptsächlich Dienstleistungen für König, Hof und Militär gedient.

Erst 1450 bestätigt Erik v. Pommern die Handelsstadtsprivilegien, doch eine blühende Handelsmetropole wurde Vordingborg nie.

Bekannt wurde Vordingborg durch den Gåsetårn – den Gänseturm, den einzigen bewahrten mittelalterlichen Befestigungsturm Dänemarks. Ende des 14. Jh. krönte dieser Turm als einer von 9 Türmen die mächtige Burg von Valdemar Atterdag. Die Burg wurde gebaut von einer gewaltigen Kriegsschadigungssumme, die u.a. von den reichen Hansestädten, allen voran Lübeck, beglichen werden musste. Daher ist der schnatternde Schnabel der Gans auch Richtung Lübeck gewandt.

Ans Mittelalter erinnert im Stadtbild ansonsten nur noch die Vor Frue Kirche. Lassen Sie sich mit diesem Führer inspirieren zu einer Wanderung auf den versteckten Spuren des Mittelalters.

Willkommen & viel Vergnügen!

Hvornår byen blev anerkendt med privilegier i form af specielle handelsrettigheder, skatteforordninger og andre økonomiske og væksthæmmende fordele, som en købstad har, vides ikke. I 1415 bekræfter kongen, Erik af Pommern, byens købstadsprivilegier, og man gætter på, at de første privilegier blev givet under Valdemar Sejrs første halvdel af 1200-tallet. Nogen blomstrende handelsby bliver Vordingborg imidlertid aldrig.

Vordingborg er i dag kendt for sit Gåsetårn, fordi det er det eneste fuldt bevarede fæstningstårn fra middelalderen, der findes i dagens Danmark. Gåsetårnet stod fra slutningen af 1300-tallet som et af 9 tårne på Valdemar Atterdags mægtigt borg. Borgen var bygget for penge fra en kæmpe stor krigsskadeerstatning, som især Lübeck havde måtte bidrage til. Derfor er det skræppende næb på den Gyldne Gås på tårnets top rettet direkte mod denne rige Hansestad.

Af middelalderbygninger i selve byen står i dag kun købstadskirken, Vor Frue, tilbage, men sporene efter middelalderbyen gemmer sig i det moderne bybillede. Med denne gåsegang inviterer vi til at gå på opdagelse efter nogle af de gemte spor.

Velkommen og god fornøjelse!

The Goose walk - a historical walk around Vordingborg

In the year 900, the castle Vordingborg became a royal castle. The first real royal castle was built in 1100 on top of the remains of the old castle. Due to large political and financial interests in the Baltic Sea, the castle in Vordingborg became the largest royal castle in Denmark in the 1300th.

When the town was established is uncertain. But mainly, the town has lived from services to the king, the court, and the military.

In 1450, the king Erik of Pommern confirms the municipal charter, but Vordingborg never became a flourishing commercial town.

Vordingborg is known for Gåsetårnet – the Goosetower – the oldest and best-preserved tower in Denmark. From the end of the 14th century, the tower stood as one of 9 towers at the mighty castle of Valdemar Atterdag. The castle had been built with the money from a huge war compensation, which primarily Lübeck had paid. The goose on the top of the Goosetower therefore points its cackling beak directly towards this rich trading town.

The only remaining building from the Middle Ages in Vordingborg is the church, Vor Frue Kirke. With this brochure, we invite you to a walk through the historical Vordingborg and to finding the hidden remains of the Middle Ages.

Welcome & enjoy!

Gås 1

Die südliche Grenze der Mittelalterstadt verlief entlang des alten Fjordarnes, der heute der Kirchanger ist. Zu aktiven Burgzeiten war dies ein Teil der Verteidigungslinie. Durch einen Damm und Kanäle konnte man hier entweder Tiere weiden lassen oder bei Bedarf das Gebiet fluten.

Hier beginnt die Jagd nach dem Mittelalter. Folgen Sie dem Pfad entlang der Nordseite des Kirchangers von der Burg Richtung Kirche.

Rechts sehen Sie die alte Steilküste, die während der letzten Eiszeit entstanden ist und eine natürliche Begrenzung bot.

Links der Kirchanger mit dem dahinterliegenden Kirchwald, die im Mittelalter zum Heiliggeisthaus gehörten, welches eine Ziegelei betrieb. Aus dem Jahr 1446 gibt es einen Beleg, der der Kirche eine Abgabe für die Nutzung der Ziegelöfen abverlangt. Heiliggeist Klöster gab es in den meisten Städten. Sie nahmen sich der wandernden Bevölkerung und der Kranken an. Grabfunde nahe der ehem. Kapelle zeigen, dass die Behandlung nicht immer hilfreich war.

Gås 2

Vor Frue Kirche wurde zweimal erbaut. Der Chor ist der älteste Teil, aus dem 14. Jh. Das Schiff ist der jüngste Teil, dessen schwierige Bauphase durch Korrespondenz um 1400 dokumentiert ist. Ein hoher Chor musste aus Kostengründen aufgegeben werden, ebenso wie ein hohes Mittelschiff mit vielen Fenstern und flankierenden Seitenschiffen. Stattdessen legte man großes Dach über das gesamte Gebäude.

GÅS 1

Middelalderbyens sydgrænse fulgte den gamle fjordarm, der i dag udgør Kirkeengen. Mens Valdemar Atterdags store kongeborg var i funktion, udgjorde engdragnet en del af borgens forsvar. Med en dæmning ud mod den åbne fjord med byens havn og en kanal, der dybt inde fra baglandet kunne lede vand til den afsnørerede fjordarm, kunne dette område lægges ud som græsningseng eller omdannes til åbent vand efter behov.

Jagten efter middelalderens spor begynder her: Følg stien langs nordsiden af Kirkeengen fra borgen (Færgøgårdsvej) mod Vor Frue Kirke.

På højre side ses den gamle, stejle kystskrænt. Den er dannet under isens afsmeltning i slutningen af sidste istid og har lige siden stået som en markant skrænt – en tydelig, naturlig bygrænse. Som et kuriosum kan nævnes, at søofficer Peter Schiønning, der boede i Vordingborg i slutningen af 1700-tallet, på denne varme sydskrænt dyrkede morbærtræer med silkesommerfugle.

Til venstre ligger Kirkeengen, som om sommeren afgræsses af ungkreaturer, og bag den ses Kirkeskoven. Både eng og skov hørte i middelalderen til Helligåndshuset, der formodentlig havde teglproduktion der, hvor Kirkeskoven ligger i dag. I 1446 pålagdes Vor Frue kirke en afgift for at benytte den teglovn og teglåde, som Helligåndshuset ejede. Præcis hvor de lå vides ikke, men rester af Helligåndskapellet, der lå umiddelbart syd for den nuværende jernbanestation, blev udgravet og totalt fjernet ved jern-

banens anlæggelse i 1884. Vi kender intet til stiftelsens øvrige historie. Helligåndshuse eller –klostre fandtes i de fleste byer. De lå ved byens mest befærdede gade i byens udkant og tog sig af fattige vejfarende og syge. Vordingborgs Helligåndshus har ikke adskilt sig fra tilsvarende i andre byer - mange begravelser omkring kapellet viser, at ikke al behandling lykkedes.

GÅS 2

Vor Frue Kirke er opført af to omgange. Ældst er koret, formodentlig opført i 1300-tallet. Yngst er skibet, hvis besværlige byggeri kan følges i en korrespondance fra midten af 1400-tallet. Her omtales, at der var økonomiske problemer med byggeriet, hvorfor paven gav aflad til alle, der besøgte kirken på bestemte dage (og lagde en klat penge eller mere). Bygningen, som den står i dag, afslører, at kirkegængernes bidrag ikke var store nok, så man måtte skære ned på ambitionerne: Et planlagt, højt kor blev opgivet, og det gamle kor har siden måttet tjene som kirkens kor. I stedet for et højt midterskib med masser af lysindfald fra højtstående vinduer flankeret af sideskibe med selvstændige tagdækninger, lagde man ét stort tag ud over det hele – og sparede vinduerne. Trappetårne ved skibets vestre ende blev heller aldrig ført op som planlagt. De skulle have hævet sig som småspir over tagfladen.

Goose 1

The southern border of the Middle Ages follows a part of an old inlet, which today is the church meadow. In the times, when the castle was active, it was an important part of the defence line. With a dam near the harbour and a canal in town, it was possible to let cattle graze here or flood the area when needed.

Here the hunt for traces of the Middle Ages starts. Follow the path along the north site of the church meadows from the castle to the church.

To the right you see the old coastline. It is formed during the last Ice Age and is a natural town border.

Left you find the church meadows and the church woods, which in the Middle Ages belonged to the Holy Spirit house, which had a tile works there.

From 1446, instances show that the church had to pay a fee to use the tile kiln.

The Holy Spirit monastery was present in almost all towns. They took care of travellers and the ill. Graves found around the chapel show that the treatment not always was a success.

Goose 2

Vor Frue church was built over two times. The choir is the oldest part, from the 14th century and the nave is the youngest part. The building of the nave was troublesome. A high choir had to be given up, as it was too expensive. In addition, a high nave in the middle with many windows and flanked side naves were also given up. Instead, a large roof was put up over the entire building.

Das Kircheninnere mit seinen schönen Fresken ist bestimmt einen Besuch wert. Da der hohe Chor nicht gebaut wurde, konnte das Kruzifix nicht vom Chorbogen herabhängen. Statt dessen wurde es über die Choröffnung gehängt, flankiert von Maleereien von St. Jacob, Jungfrau Maria, Johannes und Andreas.

Der Altar stammt aus dem Jahr 1641 und wurde vom Bildhauer Abel Schrøder der Jüngere ausgeführt, dessen Werkstatt in Næstved lag. Seine Werke sind auch in Præstø zu sehen.

Gans 3

Nach dem Kirchbesuch besuchen wir noch mal den Kirchplatz.

Entlang der Kirchenmauer lag die Lateinschule, an der der Vater des dänischen Dichters und Philologen P.A. Heiberg von 1756 bis zu seinem frühen Tod mit 39 Jahren tätig war. Der Grabstein seines berühmten Sohnes, der einst im Pariser Exil starb und auf dem Friedhof Montmartre beigesezt wurde, steht heute nahe der Kirchenmauer.

Gans 4

An der Nordseite des Kirchmarktes schließt sich eine Reihe kleiner Matrikel an, die auf die früheste Zeit der Stadtgeschichte zurückgehen.

Gans 5

Hier lag einst das Rathaus, ein Fachwerkgebäude, das jedoch bereits 1754 verlegt wurde.

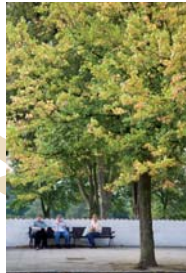
Gans 6

Das neue Rathaus wurde in der alten dänischen Schule eingerichtet, an der Nordseite der Algade, etwas weiter östlich.

Kirkens indre er bestemt et besøg værd med sine smukke kalkmalerier. Da det høje korparti aldrig blev bygget, fik man ikke en høj korbue, hvor krukificket kunne hænge frit ned. I stedet har man sat korkrucifikset op på trimf-væggen over koråbningen og flankeret det med smukke malerier af Skt. Jacob, Jomfru Maria, Johannes og Andreas. I selve koret ses Jesu fødsels-historie og i modsatte ende af kirken ses Jeppe Murer, en karikatur, som malerne måske har lavet i en frokostpause.

Kirkens overdådige altertavle blev i 1641 lavet af billedskærer Abel Schrøder den Yngre, der havde værksted i Næstved. Hans hovedværker kan foruden i Vordingborg ses i Præstø, Skt. Mortens Kirke i Næstved og Holmens Kirke i København. Ved kirkens sydvesthjørne er ophængt en vældig sød og fin 1400-tals trefløjet altertavle med Anna Selvtredje som centralmotiv (Jesusbarnet + mor Maria + mormor Anna). På sidefløjene er Marias opvækst beskrevet i pragtfulde, naive billeder.

Prøv engang, forsigtigt at lukke lågerne til: På ydersiderne ses Skt. Antonius og Skt. Sebastian. Begge helgener var gode at påkalde mod pest: Sankt Antonius kendes på det karakteristiske kors samt den lille klokke, der skræmmer djævel og dæmoner væk. Sankt Sebastian blev bundet til en pæl og beskudt med pile – uden at dø. Pilene blev symbol for pesten, der dræbte hurtigt og uventet.

The inside of the church with its beautiful frescos is definitely worth a visit. As the high choir was not built, the crucifix could not hang from the choir curve and therefore it was put up over the entrance to the choir and flanked by paintings of St. Jacob, the Virgin Mary, John, and Andreas.

The altar is from 1641 and is made by sculptor Abel Schrøder the Younger. His workshop was situated in Næstved. His works can also be seen in the church in Præstø.

Goose 3

After the visit to the church, we pay a visit to the church square.

Along the church wall lay a Latin school, where the father of the great Danish poet and Philosopher P.A. Heiberg was headmaster from 1756 until his early death 39 years old.

Today, the tombstone over his famous son, who died in exile in Paris and was buried at Montmartre, stands near the church wall.

Goose 4

At the north side of the church square, you find a row of small land registers, which date back to the early history of the town.

Goose 5

Here lay the town hall, a half-timbered house, which was moved out of in 1754.

Goose 6

The new town hall was established in the old Danish School, which lay on the north side of Algade, a bit further to the east.

Gans 7

Nun verlassen wir den Kirchmarkt durch das Tor am Turmgiebel der Kirche und machen, scharf rechts, einen Spaziergang auf den Margretestien, der dem Verlauf des mittelalterlichen Stadtgrabens folgt. Heute liegt hier der Garten des Pfarrhauses. Der Stadtgraben markierte einst die Grenze zwischen Stadt und Land, sowohl physisch, als auch juristisch. Entlang seiner Innenseite sieht man an einigen Stellen noch Reste des ehemaligen Walles.

Gans 8

Am Ende des Margretenstien schlüpfen wir durch das Gitterportal nach rechts. In einigen gewaltigen Setzungsrisen im Mauerwerk der folgenden Häuser kann man erahnen, dass sich der Stadtgraben hier einst fortsetzte. Die aufgefüllte Erde konnte die Setzungsrisse nicht verhindern.

Gans 9

Durch ein schmales Tor gelangen wir auf die Algade, die Hauptstraße der historischen Stadt. Die meisten dänischen Handelsstädte haben eine Adelgade oder Algade. Adel meint in diesem Fall nicht herrschaftlich, sondern Hauptstraße. Im Straßenpflaster ist der Verlauf des ehemaligen Stadtgrabens markiert und eine kleine Bronzeplatte erzählt, davon, dass hier einst das mittelalterliche Stadttor lag.

Gans 10

Weiter vorbei am Lilletorv, wo der Bürgersteig auf den Resten des ehemaligen Stadtwalles (Gans 3) verläuft.

GÅS 3

Efter kirkebesøget slår vi et smut ind på Kirketorvet nord for kirken. Langs kirkegårdsmuren her lå i sin tid byens latinskole, hvor P.A. Heibergs far var rektor fra 1756 til sin død som 39-årig i 1760. P.A. Heiberg var forfatter, filolog og samfundsrevser; kendt for citatet: "Ordener hænger man på Idioter", og han blev i 1799 dømt til landsforvisning for majestætsfornærmelse. Han rejste til Paris, hvor han blev til sin død i 1841. Han ligger begravet på Montmartre Kirkegård men hans gravsten er siden flyttet til Vordingborg. Den står umiddelbart inden for kirkegårdsmuren mod Kirketorvet.

GÅS 4

På nordsiden af torvet, mellem de to små gader Torve- og Kirkestræde, ligger en klump af små matrikler, der antageligt har sin rod tilbage i byens tidligste historie.

GÅS 5

Byens rådhus lå ifølge Peder Jensen Resens stik fra 1660-erne på vestsiden af Kirkestræde ud mod Algade. (I P.A. Kleins bog, Vordingborg Købstads Historie, 1923, angives det som liggende i Torvestræde). Rådhuset står ikke i dag. Det var et 6 fags bindingsværkshus, der blev fraflyttet i 1754.

GÅS 6

Det nye rådhus blev indrettet i byens gamle Danske Skole, som lå på nordsiden af Algade et stykke længere mod øst.

GÅS 7

Herefter går vi tilbage, ud af porten ved kirkens tårngavl og drejer skarpt til højre for at følge den lille spadseresti, Margretestien, der løber langs den middelalderlige bygrav, Aages Grav. Bygraven ligger i dag hen som præstegårdshave, den er meget markant og en af kun ganske få bevarede middelalderlige bygrave i Danmark. Bygraven markerede grænsen for købstad og land både rent fysisk men også juridisk. Købstadsloven gjaldt inden for bygraven og landloven udenfor.

Vordingborgs bygrav var stor som en rigtig voldgrav, men andre steder kunne byens grænse blot være markeret med en mindre grøft. Langs indersiden af bygraven er der nogle steder rester af en mindre vold. På den har der måske stået et plankeværk. I mange byer betegnede bygrænsen som ”byens planker”.

GÅS 8

For enden af Margretestien smutter vi ind gennem gitterporten til højre. I gården her bag Algade anes fortsættelsen af bygraven i nogle meget voldsomme sætninger i murværket på husene. Opfyldningsjorden i graven sætter sig åbenbart fortsat.

Goose 7

Now, you leave the church square through the gate at the tower gable and turn right sharply, to follow the walking path Margretestien, which follows the medieval town moat. Today, you find the garden of the vicarage here. The town moat marked a boundary between land and town, both physically and legally. Along the inside of the wall, you can find remains of the former wall.

Goose 8

At the end of Margretestien, you slip through the grated gate to the right. From some huge cracks from settling in the walling of the following houses, you can sense the continuation of the town moat. The filling in the town moat could not stop these cracks from forming.

Goose 9

Through a narrow gate, you reach Algade, the main street of the historic town. Most Danish towns have a street named Algade or Adelgade. Adel means in this, not noble, but simply main street. In the pavement of the street, you find signs, marking the path of the town moat and a small bronze plate shows, where the medieval town gate lay.

Goose 10

Continue through Lilletorv, where the footway runs on top of the remains of the old town moat (Goose 8).

Gans 11

Wir folgen dem Verlauf an die Nordseite der Voldgade, nördlich vom P-Platz. Hier verläuft der Pfad entlang der Böschung eines Gebietes, das von 1300 bis 1800 unter Wasser stand. Als Valdemar Atterdag 1365 die Burg Vordingborgs zur größten dänischen Burg ausbaute, ließ er einen Bachlauf umlegen, sodass ein großer künstlicher See nördlich der Mittelalterstadt entstand. Er war gleichzeitig Wasserreservoir und sicherte den Wasserzulauf zum Wallgraben. Badestuesøen wurde er genannt, vielleicht, weil in ihm das ehemalige Badehaus versunken war, dessen Reste nach der Trockenlegung um 1800 gefunden wurden.

Gans 12

Schaut man von hier aus auf die Algade sieht man die schmalen Martikel, die sich von der Algade auf die Voldgade erstrecken. Diese Aufteilung war im Mittelalter, auch in den Hansestädten, sehr populär, wo das Handelskontor zur Straße hin lag, der Wohnraum in der Mitte und kleinere Gebäude am Ende des Grundstücks. Durch diese Grundstücke konnten möglichst viele Handelshäuser direkt an der Hauptstraße und damit dicht an ihren Kunden liegen.

Der aufmerksame Wanderer entdeckte, dass der Margretstien – und damit die mittelalterliche Stadtgrenze – an der Basistræde einen scharfen Knick macht. Archäologische Ausgrabungen haben gezeigt, dass hier die Stadtgrenze um 1400 erweitert wurde.

GÅS 9

Gennem en smal port når vi ud i Algade, byens gamle hovedstrøg. En meget stor del af de danske købstæder har en Adelgade eller Algade. I vore dage tænker vi på fornemme mennesker ved ordet ”adel”, men det betyder i virkeligheden også det ypperste eller den vigtigste – altså Adelgade betyder Hovedgade. Navnet rækker tilbage til middelalderen, og det er sjovt at se, at Adelgade her som i andre byer er hovedgaden den dag i dag. I gadens brolægning har man markeret, hvor bygraven løb i middelalderen, og en lille bronzeplade fortæller at her lå byporten i middelalderen.

GÅS 10

Vi fortsætter gennem Lilletorv, hvor fortovet løber ovenpå de sidste rester af den byvold, der er omtalt ved Gås 8.

GÅS 11

Vi følger stiforløbet på nordre side af Voldgade, nord for parkeringspladsen. Her løber stien langs skrænten ned mod et areal, der fra midten af 1300-tallet og frem til omkring år 1800 stod under vand. Da Valdemar Atterdag nemlig omkring år 1365 ombyggede borgen i Vordingborg til Danmarks største borg, opstemmede han et åløb med en 4,5m høj dæmning, der endnu i dag danner grunden for Algade på strækningen nord for kongeborgen fra Slotstorvet til Gåsetorvet. Med dæmningen etableredes en stor, kunstig sø nord for middelalderbyen. Søen fungerede som et vandreservoir,

der sikrede, at der altid var vand nok til borgens mægtige voldgrave. Den kunstige sø blev kaldt Badstuesøen. Måske fordi søen oversvømmede en ældre, middelalderlig badstue. I midten af 1800-tallet fandt man rester af en kridtstensbygning i området, der kan have været den navngivende badstue. I forbindelse med indberetningen til Nationalmuseet fortæller, at der ifølge et sagn skal have stået et jagtslot, tilhørende Valdemars søn (Hvilken af Valdemarerne nævnes ikke). Andre mener, at området kaldes Badstuesøen fordi kongens badstue lå her, den badstue hvor kong Valdemars frille Tove, efter et andet sagn blev stegt til døde af den jaloux dronning. (Sagnet knyttes ofte til Valdemar Atterdag (kong 1340-1375), men Tove var i virkeligheden Valdemar den Stores kone til venstre hånd (kong 1160-1182).

GÅS 12

Vender vi herfra blikket mod Algade, ses det, hvordan de nuværende bygninger ligger på lange, smalle matrikler, der går fra Algade og helt ud til Voldgade. Denne matrikulering stammer antageligt tilbage fra middelalderen, hvor lange smalle bygrunde var populære. I de rige Hansestæder syd for Østersøen brugte man de smalle matrikler meget konsekvent, og husene har en fast placering med repræsentation og handelskontor ud mod gaden, beboelse midt på grunden og have samt mindre bygninger længst tilbage på grunden. I byer som Lübeck, Stralsund, Rostock og Gdansk kan man endnu se hele gadestrog med disse fornemme handelshuse. De lange, smalle grunde gav flest muligt direkte adgang til gaden og potentielle kunder.

Goose 11

Now, follow the course on the north side of Voldgade, north of the parking area. Here, the path runs along the slope to an area, which from 1300 to 1800 was under water. In 1365, when Valdemar Atterdag rebuilt the castle so it became the largest in Denmark, he changed the course of a creek and formed a large artificial lake to the north of the medieval town. It became both water reservoir and secured the water access to the moat. It was named Badstuesøen, probably because it flooded an old bathhouse, whose remains were discovered in 1800 when the lake was drained.

Goose 12

If you look towards Algade, you find the area of small land registers, which stretches from Algade to Voldgade. This division, where the trade office lay facing the street, the habitation in the middle and smaller buildings at the end of the plot, was popular in the Middle Ages. Through these plots, you had direct access to the street and potential customers.

The attentive walker will notice that Margrethestien – and with that the medieval town border – takes a sharp turn at Baisstræde. Archaeological excavations have shown that the town border was extended in 1400.

Gans 13

Hier im Knick biegen wir rechts ab, weg vom Feldweg durch die Baisstræde, einer mittelalterlichen Gasse zwischen Hauptstraße und Stadtgrenze. Bei der Restaurierung der Häuser fand man hier enorme „Kulturlagen“ bis zurück in die Wikingerzeit und das frühe Mittelalter. Sehr markant war die Brandlinie, die die großen Stadtbrände um 1700 markierte, die damit endeten, dass sogar das Tabakrauchen auf der Straße verboten wurde. Grund für die Brände waren die vielen Fachwerkhäuser mit Reetdach, obwohl per Gesetz Ziegeldächer vorgeschrieben waren.

Gans 14

Durch die Baisstræde gelangen wir zum Slotstov. Der „Schlossmarkt“ wurde angelegt nach dem Auffüllen des Wallgrabens um 1840, als auch das erste reguläre Rathaus erbaut wurde. Es wurde in neugotischem Stil mit Spitzbogenfenstern erbaut. Gegenüber liegt das kleine Spritzenhaus. Auch hier finden sich Setzungsrisse und schiefstehende Gebäude, bedingt durch die Aufschüttung.

Gans 15

Im Mittelalter führte eine Brücke von der Algade zur Königsburg. Bei Ausgrabungen 1920 stieß man auf Reste des Brückenturmes. Wo heute die Menschen auf den Bus warten war einst der Eingang zu Dänemarks mächtigster Königsburg.

Hier endet unsere Stadtwanderung und wir hoffen, dass sie Ihnen die Mittelalterstadt Vordingborg näher gebracht hat.

Den opmærksomme vandrere vil opdage, at Margretestien – og dermed den middelalderlige bygrænse – slår et knæk ud for Baisstræde. Arkæologiske undersøgelser har afsløret, at byens afgrænsning mod nord blev udvidet i 1400-tallet. Før den tid fortsatte bygrænsen i form af en smal, gravet grøft i en lige linie med retning mod Gåsetårnet ind over det område, der i dag er parkeringsplads. Området mellem den nuværende østlige del af Margretestien og parkeringspladsen består af opfyldsmateriale fra 1400-tallet.

GÅS 13

Præcis i sti-knækket drejer vi mod højre, væk fra grusstien og går op gennem Baisstræde, der er en af byens middelalderlige stræder mellem hovedgade og bygrænse. Da husene, der kanter strædet, blev moderniseret fandt man tykke kulturlag. De tidligste lag stammer fra sen vikingetid/tidlig middelalder, men mest markante var flere brandlag efter flere bybrände i 1700-tallet. Vi ved, at byen brændte i 1718. 2 gange brændte den i 1729, men så blev der også udstedt et forbud mod at gå med tændte tobakspiber på gaden. En af årsagerne til brandene var, at næsten alle byens huse havde stråtage på trods af, at der var påbud om at de skulle have tegltage.

GÅS 14

Gennem Baisstræde kommer vi til Slotstorvet. Slotstorvet blev anlagt gennem en opfyldning af kongeborgens voldgrav i 1840'erne i forbindelse med opførelsen af byens første regulære rådhus. Det blev opført i nygotisk stil, måske for at stå til naboskabet med ruinerne fra den stolte kongeborg. Huset står endnu i uændret form med sine spidsgotiske vinduer. Overfor står det lille sprøjtehus. Bemærk, hvor skævt det står, og se de markante sætninger i husene langs Færgegårdsvej – begge dele skyldes, at jorden i den tilkastede voldgrav stadig sætter sig.

GÅS 15

I middelalderen førte en bro fra Algade over til kongeborgen. Den er helt forsvundet i dag, men ved udgravninger i 1920'erne stødte man på resterne af borgens brotårn, og det nuværende buskjul står præcis der, hvor broen stødte til portrummet. De, der sidder og venter på bussen, spærrer altså i princippet for færdsel til Danmarks største og prægtigste middelalderborg!

Du er nu nået til vejs ende, og vi håber du har haft en udbytterig tur rundt i middelalderens Vordingborg!

Goose 13

Here in this sharp turn, you turn right, away from the gravel path, through Baisstræde, a medieval street between the main street and the border. When the house was renovated, huge "culture layers" from the Viking and the early Middle Ages were found. Outstanding were the layers showing signs of several fires in the 1700th. Due to the fires, smoking of tobacco was prohibited on all streets. One of the causes for the fires was that the houses were thatched, in spite of a law ordering tiling on all houses.

Goose 14

Through Baisstræde, you come to Slotstorvet. The "castle market" was established through a filling of the castle moat in 1840 in connection with the establishment of the new town hall. It is built in New Gothic style with pointed windows. Across lie the small engine house. Here, you also find cracks from sett-ling and the houses are leaning, because the soil in the filled up moat still settles.

Goose 15

In the Middle Ages, a bridge led from Algade to the king's castle. During excavations in 1920, remains of the bridge tower were found. Exactly where the bus stop is today lay the entrance to the greatest royal castle in Denmark.

Our city walk ends here, and we hope you have had an interesting tour through the Medieval Vordingborg.

UDGIVER: VORDINGBORG UDVIKLINGSELSKAB

Hæftet er udgivet med tilskud fra Direktoratet for Fødevareerhverv's Artikel 33-ordning,
fra Friluftsrådet Tips & Lotto Midler, og fra Vordingborg Kommune.